

cuor lui vorbesc
România necesară
Cluj.

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACTIUNE A „CULTUREI POPORULUI“

Prim Redactor: V. Cătru

Administrația: Piața Cuza Vodă 16

Redacția: Str. Dorobanților 11

Secretar: V. Nicoară

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori 30 Lei | pentru autorități 60 Lei | pentru întreprinderi financiare 100 Lei

Un an nou

În Ardealul lacrimilor și durerilor mute până mai ieri, se simțea nevoia slovei tipărite izvorită din necesitatea adevărată a culturii.

Visul de aur al atâtor generații îndeplîndu-se prin unirea tuturor românilor prin victoria armelor, rămâne să cucurim altă victorie, aceea a culturii. Către ea se îndreaptă toată energia și atenția acelor cari înțeleg că singura cale luminoasă de urmat e noua cultură.

Spatza un popor, nestovit din de viață și de însușiri. Cîntecul nostru popular, loinele, baladele povestirile pline de viață, născute și păstrate cu sfîșie prin vitregia circumstanțelor seculare precum arta și literatura înfloritoare dinădă, devadesc în deajuns că avem un rol mare de îndeplinit în acest Răsărit, anume: să fim steaua magică a culturii latinolatine.

Cultura altor popoare, care au dat tot ce se poate produce până la cea mai înaltă culme a gândirii omenești, va apune și alta va lua locul, a unui popor tânăr.

Noi suntem o afirmăm nu din mândrie, nașoală ci din constatarea serioasă, acci chemați, mai tîrziu, să răsfîrțăm lumina civilizației în această parte a Continentului.

În acest sens muncim.

Poruind de la acest crez, un mîncuș de patrioți și cărturari, conviași de înserențataa culturii, au porait la drum. Drumul cel mai frumos și înălțător. Munca lor folositoare trebuia sprijinită real.

În o bună zi de primăvară, acest mîncuș de patrioți și cărturari, dădu viață „Culturii Poporului“. Dintre sîdările ulei cetății cărturari strălucă omu pra Clujul, dar, în adăncurile cărnii exista seva sufletului românesc, peste care s'a depus prigonirea de veacuri, a fost fi-rese, să răsără cea înaltă floare albă a visurilor noastre, floarea mîndră a culturii românești. Ea este așa de plăpîndă și trebulă ca înțepire săretinu-lă. Sîmb ochit, să lubrea și

munca oboșitoare a colaboratorilor, această floare „Cultura Poporului“, crește și din zi în zi se face mai frumoasă.

În pragul unui alt an, putem să ne reîntoarcem privirea în urmă. Putem privi și să ne dăm seama cîtă energie, dragoste, muncă desinteresată, s'au irosit în jurul „Culturii Poporului“, cîte piedici am avut de întîmpinat și ce greu drum, oboșitor a fost până aici.

În pragul unui an nou, odihniindu-ne puțin și reculegându-ne puterile, putem vedea, plini de mulțămirea sufletescă, ce țio dă numai îndeplinirea faptelor bune, rolul covârșitor ce l'a avut „Cultura Poporului“. Acoastă revistă cu scrisul simuls din sinceritatea inimii ca să meargă la inima cititorilor, în o vreme relativ scurtă de aproape un an, a putut străbate în tot cuprinsul românismului dintre Nistru și Tisa. Ni se umple sufletul de bucurie, că munca noastră cinstită, plină de sențitate și patriotism, gîndurile noastre curate, hoabele năzuințelor noastre de cultură și umanitarism, n'au fost svărlite în zadar.

„Cultura Poporului“ a mers acolo unde trebuia. Împărțită în zeci de mii de exemplare, ea este hrana sufletescă a masei adănci ale poporului și cu mîndrie o vedem stînd la locul de cinste pe masa octogenarului preot dintr'un sat în cine știe ce depărtare, pe masa muncitorului dintr'o mahala pustie a orașului, sau pe masa țărânului cumințe, știutor de carte, care în mîntea lui limpede și curată, desvînde și căutărește vorbă cu vorbă tipărită.

Suntem în pragul unui an nou, putem în liniște adănci munca noastră. Ne dăm seama că începutul nostru cultural, ca orice început, are nevoie de mai multă protecție.

„Cultura Poporului“, la începutul activității ei, are și multe lipsuri. Vom căgta să le îndreptăm. Am făcut ce-am putut; vom face mai mult în viitor. Suntem mulțămiți că talente reale, zilnic, se adună în jurul foaiel. Suntem în măsură a aștepta că vom adăpa toate

îmbunătățirile și că vom face una dintre foile culturale cele mai alese.

Cu acest gînd pășim în alt an plini de nădejdi. Mulțămind din suflet sprijinitorilor și colaboratorilor din jurul foiei. Mulțămim cititorilor cari ni-au înțeles și ne ajută.

Păgăduim și mai departe să revărsăm numai cultura, singura în măsură, a ne impune prin- tre națiunile cari vor să trăiască prin cultură și civilizație.

Și acum, când la ferestrele mici de la țară, la luminile orbi-

toare de la casele din orașe, copii, vestitorii de fericire, pocnesc din harapnice, trag buhaiul și clopotul întovărășind glasurile arginții ale acelor cari zic „Plugușorul“, în clipele aceste când se îngroapă un an vechi pentru a veni altul nou, urăm tuturor noroc și sfărșim cu:

„Hopuri, hopuri, hopurate,
La mulți ani cu sănătate.
Mai mînași, mîi făcăi

Hăi! Hăi!“

Direcțiunea gazetei
„Cultura Poporului“.

Refacerea morala

O așteptăm cu toții ca singura salvare în situația în care ă ajuns azi țara. O așteptăm pentru a aduce un suflu de nouă viață asupra României mărite prin sacrificiul sublim al sutelor de mii de matriiri.

Și totuși nu vine.

Ne-o făgăduesc partidele politice. Oameni noi se rădică în numele ei. Situații se creiază numai prin evocarea ei înaintea multimei însetate. Ca un miragiu însă „refacerea morala“, dispare îndată ce te apropii și în loc, pustiu arzător, chinuște încă mai mult norodul ce rătăcește în căutarea tenelilor existenței sale.

Refacerea morala nu vine, pentru că o așteptăm dela alții.

Cinste, legalitate, patriotism muncă, spirit de sacrificiu, toate frumoasele virtuți ale unui timp nu tocmai depărtat, azi sunt bune numai pentru aproapele nostru, fără a fi de dorit pentru noi... Așa simțem, așa vor fi copiii noștri crescuți la această școală de așteptare oarbă ca altul să-și facă datoria, pe care noi o disprețuim.

Si toți ne plîngem iar stăpînirile se schimbă, merem; nepuținându-ne da acela ce noi însăși nu avem.

A trecut în urma războiului un val de lene peste noi. A trecut, iar azi e departe, munca reluându-și sfîntele ei drepturi. Au trecut de asemenea multe alte rele, și toate ne-au lăsat drept amintire această scîdere morala ce omoară orice progres al țării și neamului nostru.

Salvarea — care o așteptăm totdeauna din prăvălile de

îndreptare ale altora, stă însă în noi și numai în noi. Când vom ajunge să ne impunem respectarea legii până în cele mai mici ele ei amănunte, când ne vom iubi țara fiind gata la sacrificiile pe cari înainte de războiu le înțelegem și le legitimam, când vom așeza munca și cinstea la temelii tuturor acțiunilor noastre — când în sfărșit ne vom crește copiii în exemplul faptelor noastre, frumoase vom putea zice că refacerea morala nu mai este un cuvânt luat în desert.

Până atunci însă mai este timp. Nu într'o zi se pot obține astfel de rezultate și nu prin voința unui om. Trebuie o colaborare a tuturor oamenilor de bine începînd în școală și biserică continuînd în armată administrație și justiție. Incu-rajarea celor buni, pedeapsă aspră pentru abuzivi și amoralii, uciderea vicului încă din fașă, lertarea scoasă din obiceiuri, atât pentru cei mari cît și pentru cei mici. O dreptate severă, egală pentru toți, avînd isvoarele în conștiința celor buni și întinzându-se drept asupra tuturor. Numai acestea ar putea fi temelii refacerii morale pe care o așteptăm și-o vom aștepta zădărnice sub formă de minune dumnezeiască.

Marile prefaceri sociale se realizează prin energia nestrănutată a cîtorva. Nu în număr, dar în hotărîrea luptătorilor stă izbînda. Pentru aceasta cît va fi în România Mare o mîna de oameni cinstiți nu trebuie să disperăm. Din fericire însă ei sunt mulți foarte mulți, și dacă

azi, dezgustați poate de ceea ce văd că se întîmplă, se știu de-a parte, nu trebuie totuși să uite că a sosit momentul când țara are trebuință de toate rezervele ei. Opera de asanare și refacere are nevoie de energii. Când politica macină atâtea capacități și energii în moara ei nesetioasă, nu se va găsi oare acel mîncuș de oameni cari, fără promisiuni și departo de agitațiunile dăunătoare să pre-dice cuvîntul mîntuitor: „In voi e scăparea, și numai în voi!“ Iar la cuvîntul lor, chiar acei ce nu vor mai avea în sufletul lor atîta putere să se desvîde de obiceiurile rele înrădăcinate vor avea totuși țaria să arate un alt drum copiilor lor, pregătind reînvierea morala de mâine.

„Cult. Poporului“.

Sărăcie de simțiminte

Am scris, nu de mult, în coloanele acestei gazete, că avem nevoie de acei visători în a caror inimă se repercută adănc și puternic durerile și dorințele celor mulți caei, ei, acest visator, — uită adeseori interesele lor personale, — se fac apostolii și propovăduitorii acestor dorințe arătându-ne că deasupra intereselor personale trăiesc interesele neamului și țării. Dar când am scris aceste rînduri, nu mi-am închipuit că atât de curînd va veni un fapt concret care să confirme cu prisosință acest mare adevăr.

Societatea „Cultura Poporului“ alcătuită de intelectualii cinstiți și curați la suflet, între care se pot vedea unii dintre cei mai luminați filii al neamului, profesorii universității din Cluj, societate curat culturală, care trăiește în afară și cu mult mai sus de frînturile politice de partide sau de persoane, aceasta societate a voit să țină o mare întrunire populară la Timișoara, pentru a protesta în chip civilizată contra sfîșierii Banatului Românesc.

Era pornirea unor cinstiți visători ai căror sentimente înalte covăseseră dorințele personale. Era dorința de a scri-

tura mulțimea, trezind-o din amoria grăilor mărunt pentru ai arăta cubile înalte ale idealului. Era încercarea de a se vedea în ce măsură trăeste în inimele generației de după marele războiu de întregire, sentimentul iubirei de neam și țară. Și acest grup de idealisti plecați sub stăpânirea unui curat entuziasm, s'au întors de acolo cumplit de amărâți, — pentru câțiva timp căci au văzut mâini necurate ridicate spre drapelul lor strălucit, mâini ce țineau să întineze acest drapel cu dorințele politice de rând. S'au întors amărâți acest grup de vizatori — cu toate că întrunirile au avut loc — pentru ca au constatat că mulțimea nu mai are încredere nici în oamenii cei mai curăți la suflet, și, cu ochi cercetători cauta să vadă interese politice chiar în cele mai cinstitute porniri sufletești.

Cât de grozav disprețuim politica, aceasta bătrână năvălită în zilele, care se suli-menește pentru a înșela pe naivi că și-a schimbat fața și apucăturile, cu câtă grijă ne ferim de a nu veni în atingere cu dânsa, și ce ironie cumplită de a ni se arunca în cară, tocmai nouă, învătura cea ascundem porniri politice. Am dor să avem puteri de uriaș pentru ca strigătul nostru să patrundă în cele mai surde urechi și vorbirea noastră să convingă pe cei mai neîncredători oameni că cei de la „Cultura Poporului” nu fac și nu vor face politică, pentru că sufletele lor cinstitute, mințea lor luminată, demnitatea lor și simțimintele sfinte ce adună la un loc sunt atât de departe de politică, — așa cum se face ea din nenorocire, — pe cât e de sus vulturul care trăeste în lumina soarelui față de râna ce se fărâște în țărâna umedă.

Între constatările dureroase pe care acești intelectuali le a făcut în scurtul lor drum, este și aceea că: oameni cu situație socială înaltă sunt străini de sentimentele frumoase și că pentru a nu-și pune în pimejdie situația lor sunt în stare să încerce și înăbuși pornirile curate ale visătorilor, punând într-o tristă lumină personalitatea lor. Și aceasta sârăcie de sentimente, aceasta izbucnire nestăpânită a interesului personal, care gâtuie, sau încearcă să gâtuie pornirile înalte și cinstitute, ne a amărat pentru un moment și simțim datoria să arătam acestă durere tuturor celor ce ne înțeleg. Fără îndoielă că această ciocnire a idealului nostru cu realitatea urâtă, nu ne va abate de pe drumul pornit și nu ne va stinge focul dragostei care ne adună la un loc. Cu cât pedicele vor fi mai multe, cu cât îndarjirea celor ce privesc cu ochi dușmănoși mișcarea noastră va fi mai rea, cu atât puterea noastră de muncă se va mări. Asta să se știe.

„Cultura Poporului.”

Intelepciunea cerută de ziua de mâine... de general N. PETALA

„În război am fost cu toți frați; n'am putea să știm pace? După sfârșitul luptei sângeroase, n'am putea să punem umăr la umăr, precum am făcut atunci, pentru a clădi în loc de a dărâma a binecuvânta în loc de a blestema, a ne iubi în loc de a ne uri, a ne ajuta în loc de a ne pune piedici?”

MARIA.

Când războiul s'a sfârșit, în împlinirea atâtor visuri sfinte, ce minunat izvor de muncă și de vrednicie, trebuia să fie amintirea lui. Și când împlinirea aceasta se datorește jertfelor, suferințelor și așteptărilor înfrigate ale noastre, a „tuturor”, ce mai puternic indemn la dragoste, și cei mai mare cheazăs de unire s'ar fi putut găsi pentru un neam de frați, decât însăși comoara acestor jertfe?

Și totuși strălucirea „minunii” a fost atât de puternică, încât pe mulți dintre noi ne-a făcut să nu putem cuprinde toată măreția ei.

A fost prea lungă încercarea vremurilor, și prea orbitoare puterea luminii, pentru ca ceasul cel mare să nu întunece privirile, care sfioase, abia îndrăzniseră să-l întrezărească în zări îndepărtate.

Bucuria a covârșit astfel sufletele, în loc să le cucerească încet, în toată măsura binefăcerei și rodului ei. Și s'a întâmplat atunci, ca sufletele cele mai drepte, cele mai curate și mai cinstitute, să slăbească sub povara ei, în loc să se înalte prin înțelesul adânc al jertfelor ce o înfăptuise.

Oamenii au uitat o clipă trecutul, și fără a se gândi la viitor, au vrut să trăiască numai prezentul.

Și cum în uitarea tradițiilor de generozitate și de iubire frățască ale trecutului, și în necunoașterea voită a inteligenței cerută de ziua de mâine, rămăne numai egoismul și invidia

clipei ce trăim, oamenii au micșorat măreția sărbătorii așteptată de veacuri.

Și-au preocupat unii altora jertfele, chiar cele mai curate, și și-au aruncat ocări și venin, în frământarea micălor și măruntelor porniri ale vieții. Uitaseră aproape, că în ceasul suferințelor fuseseră unii lângă alții, că sângele unora se contopise de mult cu lacrimile celorlalți, și că pământul acesta înfrățise pe veci pe luptătorii lui.

Și astfel cei, cari au fost cu toți frați în luptă, au sovăit după biruință.

A fost aceeași, desigur, o nouă încercare a unei scarte, care vroia să treacă „Neamul” prin toate vămile ei.

Crestinește suntem în sărbătorile „Nasterii Domnului”.

Simbol al „Mântuirii lumii” nu va fi el care și pentru noi. Simbolul iubirii și al dragostei vechi?

Nu va semăna el care printre noi, în ritmul strămoșesc-vântului lui „Pace vouă”, cuvântul veșnic nou al frăției pentru frați, și al armoniei pentru fiii aceleiași țării?

Iar anul nou pare începe, an al nădejdelor noastre, nu va fi el care anul împlinirii dorințelor noastre cele mai dragi? Oare, nu va însemna el începutul celorlalte „minuni”, începutul muncii de clădire laolaltă, în locul zădarnicilor dărâmări, asezând la temelie ei, iubirea creatoare, în locul neputințelor și urii?

O dorește, și o dorește din tot sufletul meu, căci care Român adevărat ar putea visa pentru neamul și țara sa, un mai mare, mai sfânt și mai neprețuit dar.

General N. PETALA.

AN NOU

Sărbătoarea nădejdei. An nou, zi sfântă, de care întreaga omenire și leagă speranțele toate, visurile de mai bine și gândurile de noroc.

Primită în toată lumea în chiote de bucurie și veselie, toate popoarele încearcă în toate chipurile, să zmulgă taina, zilelor ce vor veni.

Zi sfântă, în care deziluziile mor. Zi sfântă, în care umărăciunile și greul vieții se îndulcește. Zi sfântă, în care și uitarea și ertarea, înfloresc în suflete și ne face pe toți mai blânzi și mai buni.

Copii ne știutori, neincercați de frământările vieții, cu bucuria nestăpânită împlinim anul ce vine în nădejdea împlinirii nevinovatelor lor doruri.

Fecioarele visează, fătul frumos ce le va fi urșitul. Bărbații trag nădejdea că glia bogată le vor răsplăsi munca. Bătrânii învovorași de ani, că vor mai duce cu bine și povara anului ce vine. Mătușile mestere, turnând plumb și ceard, se străduiesc să intruchipeze în ceara și plumbul topit, deslegarea gândurilor lor de bine și noroc.

Cu toți nădăjdăm, cu toți sperăm înlăptuirea minunilor așteptate de sufletele noastre flămânde de mai bine, trisetate de soare, cutremurate de viață.

Durerile încetează. Nevoile se mîță. Vrăsmăsiile se potol-

lesc. Grijele mari și mici și domolesc arșita. Răutatea îngrămadită tot anul în inimi se risipește lăsând măcar o clipă sufletul omenesc curat și neintinat. Mila de aproapele nostru înfrățită cu mila de noi înșine, se revărsă luminoasă în ființa noastră întreagă. Ce bun simțem în marea sărbătoare a nădejdei!

Și dacă în fiecare zi vine, ar fi începutul unui an nou și dacă în toate zilele anului, am avea sufletul din prima zi a lui, cât de fericită ar fi omenirea.

An nou, zi de sfântă nădejde. An nou, zi de sfântă bucurie. Bolnavul își mângăie nădejdea că anul ce vine l-aduce la curie. Sărmanul mîndrinduși foamea, că în taina zilelor viitoare se ascunde belșugul. Munca, și va afla răsplata; Cinstea canuna de lauri, Adevărul, Isbănda; Lumina, strălucirea; Virtutea, triumful; Capacitatea, locul; Dreptatea, cinstirea.

Și toate dorurile ajunse.

Pentru fiecare gând, în șirul zilelor ce vin veni-va și împlinirea. Nimeni nu îndrăznește să creadă că aceiași viață de totdeauna, aceiași viață trăită în mîile de ani din urmă, și va rostogoli în nesfârșit același tainică chemare. Nimeni nu se îndoaște, nimeni nu se teme, că toate gândurile lui nu vor fi ajunse, că toate dorurile lui nu se vor înfăptui nici când. Nici odată credința nu și arată puterea mântuitoare, ca în ziua începutului de an.

Și zilele ce vin în drumul lor neîncetat spre veșnicie ascund în ele și împlinirea multor visuri și zădărnicierea multor nădejdi. Zilele ce vin, nu sunt oprite de bietele noastre izușite și zilele ce vin, ne strigă în fiecare clipă inteligența neclintitei Deșertăciuni.

Ne frământăm, ne sbuciumăm, înrăiți de patimă, ne urâm și ne năimim. Și în goana noastră oarbă spre mai bine, în lupta noastră tot mai aprigă, veșnic nemulțumiți, ne străduim să adunăm tot mai mult, cu lăcomia tot mai aprinsă. Prin buzele noastre învinețite de ură se strecoară șuerând blestemul. Ochi nostri scânteie de cindă și doruri. Brațul nostru înarmat de vrajă, lovește cu sete și în pieptul ce i-a dat viață.

Flămândașii li luăm bucătura; Insetatului blidul cu apă; celui desbrăcat, cămășa; credinciosului, credința; celui drept, dreptatea; celui bun, blândețea; să adunăm tot mai mult, să ne desfătăm coplesii de greutatea patimilor ce ne înăbușe și suflet și făptură.

Sus, tot mai sus, ne chiama mândria aur, tot mai mult aur, ne strigă ispita prin glasul minciunii, al desfronării al hoșiei și crime.

Sus, sus de tot, ajunși în tronul deșertăciunii noastre, simțim că vom domni de-a pururi, stăpâni desăvârșiți ai tuturor și ai vremii.

Și zilele anului ve vin, ascund în ele prăbușirea. Și zilele ce vin, ne risipește și, ne în parte. Și zilele ce vin, ne încheie pleoapele sub care au trăit atâtea doruri. Și zilele ce vin, ne întoarce în puberea aceleiași zămisliri. Și zilele ce vin, sună în trîmbite de aur; Deșertăciunea, Deșertăciunile, toate sunt Deșertăciuni.

Unde și este îngâmăfarea omule? Unde și ai lăsat lumeggiile podoabe? Ce și sau făcut comorile?

Unde și este mărirea? La ce și-au folosit și răutatea și minciuna? De ce și blestemat și ai mintit? eD ce și hoșit atâtea vreme?

A venit și ziua în care te reitorci în pământul prietenos și primitor!

Ce și făcut cu darul cel Dumnezeuiesc, cu viața ta, bietele om?

Și zilele ce vin, vor șterge licărirea vicioși tale de nimc.

An nou. Sărbătoarea nădejdei. An nou, zi sfântă în care amărăciunile mor. An nou, în care uitarea și iertarea înfloresc în suflete. An nou, luminează-ne celea, ca la capătul ei să nu aflăm Deșertăciunea.

An nou, sărbătoarea nădejdei, adu cu zilele ce vin lumina adevărului în mințe. Pogorâ în suflete bunătața primei tale zile.

Sporește munca. Risipește patimile. Imprăștiie ora. Alungă iubirea de arginți. Isgonește minciuna și răutatea. Tănușuește rănilile învrășbierei.

Adu-ne înfrățirea, uitarea și iertarea și cheamă primăvara veșnică în plaiurile bine cuvântate noastre țări.

Ajta-ne să nu risipim darul Dumnezeiesc. Viața, în fără folos.

Îndrumă-ne săne înlăptim datorla de a ne trăi viața în pace și iubire.

An nou, te primim cu chiote de bucurie.

An nou, uide din sufletele noastre rădă; să lumădm pe Domnul Dumnezeiesc nostru, cu inimă curată.

An nou, învață-ne prima foaie din Evanghelia noastră și tale intelapciuni.

1922. Chi.

M. CHIDIA

Un an mai mult

Am crescut pe răbojul vieții noastre un an mai mult. Inceram a niște nădejdi noastre înșelate, durerile îndurate, grăbile cari ne-au chinat, și ne surim alte nădejdi, corănd a sufletului în care am intrat, să le înfrățim.

În zgomotul asurzitor al orașului în care viața curge grăbită și stăpânită de năvala poftelor și dorințelor pe care anul trecut nu ni le-a satisfăcut, privim cu încredere viitorul, ne punem o mască de veselie, poartăm unii vechiu obicei, pentru a intra fără griji și supărări în anul ce vine. Și răutatea omenească, ce pune totdeauna un surâs înșelător pe fața celui ce ascunde în adâncul inimii ură și invidie, surâs care încearcă să amăgească pe cei lesni crezători, răutatea omenească își pune masca veseliei pentru a înșela anul ce vine, care ne ascunde necesarul.

În localurile de petreceri luminate strălucitor, în casele bogatilor cu mese împodobite cu flori, ca și în uniele cămăre ale nevoiașilor, anul nou este asvartat cu veselie și mari nădejdi. Oamenii nu se gândesc de astăzi numai la ei și la cei cari li sunt prea apropiați. Cu o deosebită grijă ei caută să înlăture nu numai din calea lor, dar chiar din gândul lor, orice urmă de supărare. Cu grabă întorc capul ca să nu vadă suferința și durerea omenească răscărită din întâmplare în drumul lor.

Așa se așteaptă anul nou. Și totuși suferința, durerea, nedreptatea și minciuna, amorțita și lăsată în uitare câteva clipe, vor rădări mâne mai mănoase, mai neîndurate, mai înșelătoare, mai grele, pentruca anul nou nu se lasă amăgit de violența omului. Mâne, aceleași patimi și doruri înguste și joșnice, vor izbucni din nou vijelișce ca și cu venirea anului

nou noi nu încercăm a ne schimba vederile și a ne înalta simțimintele, nu înținem nimic în adâncul tainic a inimilor noastre și nici nu încercăm măcar a ne ridica o clipă gândul spre înălțimile idealului unde dreptatea și adevărul să fie a totstăpânitoare.

Anul nou a fost totdeauna un nou prilej de izbucnire nestăpânită, a celui urât sentiment de iubire de sine, care chinuște biata omenire din palat până în bordei.

Lanțul de petreceri zgomotoase, n'are alt scop decât uitarea unor griji sau neplăceri și dorința de mulțumire personală, care moenește și așteaptă prilejul de a rădări năvalnică chiar la cei mai idealisti oameni.

Și dacă s'ar aduna laolaltă groaza de bani risipiți de bogati ca și de sărăcime, pentru satisfacerea unor trebuinți născocite de oameni numai pentru mulțumirea lor de o clipă, cu această groază de bani risipiți, s'ar putea scăpa multe vieți cari se sting în lipsă și durere, s'ar seca multe lacrimi și s'ar a-lina și mai multe suferinți.

Nu, nu, de bună seamă, cătă vreme anul nou nu va fi prilejul inoiei sufletesti, ci numai a unor petreceri costisitoare pentru mulțumiri personale, nu putem aștepta îndreptarea unor rele de care suferim, și pe care timpul nu le poate îndrepta fără primenirea sentimentelor care trebuie să călăuzească omenirea pe drumul idealului.

Gh. Moldovanul.

CITITI ȘI RASPANDITI ziarul vostru „CULTURA POPORULUI”, ce trăiește numai prin Voi și pentru Voi.

De Crăciun

Mă aflam într'un oraș mare, pribeag, meru pribeag, ca totdeauna. O nelinișta dureroasă mă cuprinsese. Aducerile-aminte, vii și puternice, mă adânceau tot mai multe în farmecul trecutului. Am răzicit, nu știu cătă vreme, pe străzi. Cercetător mă uitam în ochii trecătorilor și mă temeam să nu mă cunoască, în clipele acestea, că sufar. În firea mea, în juru-mi, în natură, vedeam ceva deosebit. Altfel, cu alt înțeles, cădeau stelele de zăpadă, erau însuflețite ulitefe, părții caselor și chiar străzile altă dată pustii și melancolice, acum par'că surideau. Trecea un copil pe lângă mine, în haină săracă, în obrăjori cu cea întâi furișare palidă a ofteicii ce-l urmărea ca o himeră și acest copil mi se părea fericit. Trecea o femeie bătrână, zdronțuită, tușind și de abia trăgându-și picioarele tremurătoare de boală și mi se părea fericită. Treceau pe lângă mâne ochi plânși poate, trupuri doborâte de muncă, figuri ofilite ale fetelor din ateliere, cerșetori și halmanali, vehicule bogate și burgheli învaliiți în blănuri scumpe, — toată lumea aceasta mi se părea fericită.

Se lăsa în tunericul nopții de astădată vrăjit de lumina becurilor electrice. Clincățul zurgălailor dela săniile cu cai uși, spușca o poveste de demult, iar vitrinele măgaziilor, cu păpuși, cu Moș-Crăciun, cu fel de fel de nimicuri atrăgătoare, își strecurau în suflet, bucuria și senzația nopții din Ajunul Crăciunului.

Nu știu ce sentimente puternice s'au trezit în inima mea, dar fără să vreau m'am simțit mișcat. Am intrat în cea dintâi cafeana eșită în cale-mi. Deși arcușurile suspinau o melodie duioasă, deși privirile femeilor ademeneau, mai stingher ca nici odată m'am așezat la o masă dintr'un colț retras. Mă dărea

viața aceasta a orașelor mari. Mi-am proptit frunța în palmă: gândurile isbindu-se puternic în cutia craniului. Deodată cineva mă bătă pe spate. Ridică privirea: era Velea. Nu-l văzusem de vro-o 20 de ani. El s'a așezat la masa mea. Emoția înțâlnirii a fost așa de puternică încât câteva clipe ne-am privit într'o tăcere mută. Pentru o clipă vorbele erau banale, se înțelegeau de minune ochii noștri aproape plini de lacrimi, suflitele noastre doborâte poate de greul vieții.

Atitudinea noastră nu putu să rămâie prea mult așa căci ar fi devenit plictisitoare.

Velea mă întrebă:
— Ești înșurat?
— Nu.
— Nici eu. Adică am fost. Dar ce te privește pe tine asta?
Nicule dragă, douăzeci de ani de când nu te-am văzut. O viață... Te-ai schimbat. Ai omât în păr. Iarna vieții și nu ai mai mult de 40. Totuși ești prea înbătrânit.

— Sbușiumul, valori, lupta existenții, adăngai eu.
— Vorbe de poet, Nicule, urmă Velea cu o privire melancolică și cu o mască de om trudit pe gânduri. M'am schimbat și eu. 20 de ani de când nu ne-am văzut, prin câte n'am trecut. Un roman tragic viața. Dar pe cine-l privește viața mea? Am avut ideal? Dar ce înseamnă idealul? Am avut, mi-au spus alții, talent. Dar ce înseamnă talentul? Știu atât că n'am înțeles nimic din viața mea: un pribeag, un om sucit sunt și hai să zicem o floare albă de vișin, ce suflet, dască de vântul soartei. O soartă fără noroc.
— Norocul și-l croește omul.
— Mof, dragă Nicule. Ascultă. Uită-te la mine. Tu poate stai bine. Ti-ai fixat un loc în societate. Dar eu? Eu un complex, o energie, un entuziasmat, un îndrăgostit de artă, un ex-

pansiv și totdeauna mi-am bătut joo de mediocritate când ce împarte bunurile vieții. Eu am apucat un drum greșit. Și aceasta mă doare. Și e prea târziu. Eu sunt copilul de țară, care m'am despărțit pentru totdeauna de ogor, livada și casa ceă țărănească de pe malul Siretului. Hainele aceste nemțești, mă strâng. Ce bine era dacă rămăneam în satul meu. Era bine; era altfel. Așa. Ce s'a ales din mine? Pretinsa civilizație nu mi-a adus nimic în suflet, în schimb mi-a schimbat fondul sufletesc patriarhal, în e luptă prea grea.

Proa m'am avântat, prea am vrut să cuceresc, prea am căutat să desleg probleme grele cari nu erau încă pentru mine. Nicule, suntem încă un popor aproape de vitele noastre, de ol, de pășune, de brazdă. Trebuie să cucerim încoet dar bina Salturi nu putem face. Culmile civilizației se ajung prin e evoluția firească. Sub înrăurirea culturii din apus, a acelei culturi care nu se mai poate numi așa, a diferitelor școli literare, am scris și eu — poate ai citit de mine vreun volum — și ca mine mulți, generația sucită de azi, dar acum văd bine că am greșit, că tot ce-am produs nu are nimic comun cu neamul meu cu sufletul, cu tradiția lui. Te-am plictisit, nu-i așa? dar a călta e clipă. Eu copilul de țară, din satul acela în care am copilărit, Măscătenii, care am dus vacile la circadă în răscărituri de primăvară, care am arat împreună cu tata care am dormit în nopțile de vară, pe ogor lângă mormurul apei, care am văzut pe mama rugându-se la e icoană învechită, care veneam dela școală mai târziu, în vacanțe, în casa aceea de țară, acoperită cu șindriță veche, străjuită de plopi înalți și care am văzut busuiocul în grinda odăii cu ferestre miei, eu nimic n'am scris din toate acestea ci am vrut să rump gânduri nouă din minții prea ascuțite dar neînțelese, am

Povestea vieții lui Vasile Alexandri

de George Vălsan
Membru al Academiei Române. Profesor Universitar.

Dar abia isprăvește cuvântul și Ursan e izbit de o săgeată în piept. Tătari ca zăvozii vor să dea năvală, dar Dan numai odată se răstăste la ei și păgăni se dau în lături tremurând la amenințarea ochilor lui. Atunci trimite un vi for de săgeți și Dan, lovit, sovăește.

„Ușnaci! pentru tine de acum nu [e scăpare]!”
Zicând el așa aproape, se spăljă înătră mână,
și paloșul [se] ține în loc, cătă pă- [gână].

Măreț eron și vrednic de timpurile lui Ștefan cel Sfânt! Ră-

„Ghaur, strigă Tătarul cu [inima bătă],
„Ce simte firul ierbii când cozza [e vechi]?”
— Ea pleacă funtea'npace, ră- [punde căpitanul],
„căci are să renască mai tragedii [la anul]”

La aceste vorbe hanul pleacă capul gânditor și șopti că-l știa cât de înțelepte, și cu toate că Dan omorâse atăta tătărine, Par erta și Par încărcă de dăruri dacă s'ar lepăda de legea creștinească.

Ceahlăul sub furtună nu cade mușuroi! răspunde Dan cum era de așteptat de la firea lui; dar îl roagă pe han:

Ghiral! mă lasă, lasă în ora mor- [ții grele],
Să mai sărut odată pământul țării [mele]!

Uimit de un astfel de suflet, hanul singur îl dezleagă și îl dă calul lui să se ducă: Tată, la calul meu și du-te!

Bătrânul Dan ferice se duce, Nis- [trul trece],
In acru! Moldovei își umflă pri- [receptu-i rece]
Și isima lui crește, și ochii plini [de jale],
Cu drag privesc prin lacrimi, po- [doaba țării sale].
Sărmanu! agenunchiază pe țărba [ce străluce],
Își pleacă fruntea albă, smerit își [face cruce]
Și pentru tot d'a una sărută ca [pe o moște]
Pământul ce tresare și care-l re- [cunoaște]...
Apoi el se întoarce la Hanul, în- [tră acort].
Susplină, șovăește și palid, cade [mort].
Iar Hanu lung privind-u-l, foștește [cu durere]:
„O, Dan viteaz, ferice, ca tine [care plere],
„Având o viață verde în timpul [tinereții],
„Și albă ca zăpadă, în țărba bă- [râneții]”

Astfel moare Dan. Putea se fugă, dar nici o clipă nu s'a gândit să-și calce cuvântul. Pe

cât de mare l-a fost viața, pe atât de mare l-a fost și moartea și noi luăm parte la ea cu un fel de fior, cu o înălțare de suflet cum rare ori ni s'a mai întâmplat s'o avem chiar citind pe Alexandri.

Și acum, după ce cunoaștem ceva din poezia lui Alexandri, să ne întoarcem iar la povestirea vieții lui.

12. Războiul pentru neatarnare.

Linieștea care domnea în țărâna țară a României deatunci fu în curând tulburată. Impărația rusească se luase la hartă cu Turcia, și luptele trebuia să se dea pe pământul Bulgariei, așa că oștirile rușesti aveau să treacă prin țara noastră. La noi toată lumea era neînștită. Peste puțin se auzi că războiul s'a început. „Oști rușesti tre-

Pentru Banatul încă rob

După cum prin anunțuri speciale a fost mai din vreme vestit, „Cultura Poporului” în continuarea acțiunii începute pentru afirmarea voinței nestrămutate a poporului de a nu ceda simți la stărbirea Banatului. — Duminecă 1 Ianuar cor. a organizat la Reduta o grandioasă manifestare.

Sala plină de lume din teatrele societății, a dovedit că apelul făcut de „Cultura Poporului” a fost urmat cu atenția cuvenită marelui chestiuni naționale în numele căreia s'a făcut.

Conform programului, d. Marin Ștefănescu, vice președintele societății, a dat cuvântul mai întâi d-lui profesor univ. I. Ursu, care într-o erudită și bine simțită cuvântare, a demonstrat dreptul nostru de stăpânire a întregului Banat din punct de vedere istoric. D-sa a arătat cum la Paris, Sârbii au profitat de ostilitatea cu care România, ca stat latin, a fost întâmpinată de coaliția anglo-americană, care după cum s'a văzut a avut cuvântul hotărâtor, și astfel a pretins partea din Banatul nostru care i-a fost atribuită. De asemenea d-sa e de părerea aceluia care susțin că înadins s'a dat această rezolvare nedreaptă litigului dintre noi și Sârbi, spre a se crea un motiv de viitoare conflicte, de pe urma cărora cei interesați să poată profita.

Cuvântarea d-lui prof. și deputat Ursu a fost viu aplaudată.

D. P. Voitești, prof. univ., a

arătat apoi din punct de vedere științific, integritatea Banatului. Cu cunoștința-i d-sale competentă, în atenția încordată a sălei și foarte lămurit, a dovedit imposibilitatea despărțirii Banatului. Condițiile geologice, precum și strânsa legătură dintre munte și sea, nu pot îngădui despărțirea Banatului. Și tot așa precum în trecut, cine a stăpânit muntele a ajuns să stăpânească și șesul, și acum, noi, care stăpânim partea muntească a Banatului, vom ajunge a stăpâni și șesul complet până la Tisa și Dunăre. Cu interes urmărit, cuvântarea clară și vi-oasă a d-lui Voitești, a fost răsplătită de entuziaste aplauze.

D. Ing. P. Lucacin, directorul R. M. S. din Transilvania și Banat, tratând chestiunea Banatului din punct de vedere economic, a demonstrat, cu o foarte completă și elocventă statistică, legătura strânsă dintre produsele Banatului rămas nouă și acelea din Torontal. Fără sprijinul pe care partea industrială, adică aceea a noastră, îl poate da părții agricole rămase la Sârbi, populația de acolo nu-și poate satisface nevoile economice, și din această cauză, prin însăși forța lucrurilor, granița ce se voietse a se trasa nu va putea rămâne. Cu ajutorul documentației statistice ce a alcătuit-o, d-sa a arătat auditorului și superioritatea noastră etnică din punctul de vedere al majorității față de Sârbi, care nu mai poate fi contestată. D-sa conchide, în aplauzele și apro-

bările sălei, că astfel din nici o privință Banatul nu poate suferi diviziune.

Urmează apoi la tribună studentul bănățean: Banuțu, care într-o foarte înflăcărată cuvântare, a entuziasmat sala și în numele tineretului, care reprezintă viitorul, a spus că nu poate fi ertat ca idealul pentru care atâția dintre cei mai buni fii ai patriei au murit, să fie lăsat a rămâne neimplinit.

Cuvântarea d-lui Banuțu a fost viu aplaudată.

Cel din urmă a luat cuvântul d. prof. univ. Marin Ștefănescu, care, cu accentele d-sale de adevărat apostol, a transpus auditorului din nesecata sa căldură sufletească, și astfel, într'un adevărat entuziasm, d-sa, rezumând argumentările istorice, științifice și economice ce se

duseseră înainte cu atâta competență, a tras singura concluzie pe care spiritul de dreptate o îngăduie, și anume, că Banatul întreg trebuie să fie al nostru.

În aclamațiile și aplauzele nesfârșite ale adunării, d-sa a terminat, cetind o motiune, pe care sala, ascultând-o în picioare, a hotărât să se trimită M. Sălcă Regeului.

După această măreață manifestare, a urmat obișnuitul program artistic al gezătorilor de Dumineca.

vrut să imit viața altor curenți literare din Apus, care nu se aseamănă și nu poate trăi pe pământul acesta.

— Nicule, la zile mari înțeleg rostul vieții mai bine și atunci un gol mi se lasă în suflet și simt cum bate vântul pustului. Întâlnirea ta în astăseară e un prilej să-mi descarc sbruciumul din firea-mi. Venisem aici singur. Ce vorbă dureroasă e singur. Eu totdeauna am fost singur. E ajunul Crăciunului. Noaptea aceasta sfântă îți scormonește tot adâncul gândurilor. În orașele mari pier datinile creștinești și aceasta e o prăpastie. Vezi tu, aici n'am auzit aproape de loc colinda. N'am văzut copii cântând nevinovat la ferestrele pline de lumină. Pier datinile noastre și asta e dureros. Viața se reazimă pe datini, altfel e pustie. Ce bine era în sat la noi. Așa e și azi. Dar eu nu mai sunt copil și copilăria a dispărut neîntorcându-se niciodată. Mi-aduc aminte ca acum, cu ce nerăbdare așteptam sărbătorile creștine. Uitam că eram de-o schioapă, că, căciula mare îmi venea peste ochi, că mă luptam cu zăpada și cu căni, că răgușit cântam „Florile d'albe” la ochiuri de fereastră și căpătam nuc, mere, covrigi și bani. Cu ce bucurie desertam traista acasă; împărțeam comoara cu ceilalți colindători prieteni și mama mă săruta și-mi freca degetele înghețate iar tata îmi spunea: „măi, tânărul pământului” și mă ținea pe brațe înainte jăratecului care se stîngea încet ca și visurile noastre.

Nicule, anii frumoși au plecat și cu dânși au luat poezia copilăriei. În oraș pier datinile și asta mă doare. Viața are farmec când se reazimă pe un pedestal al unor credințe, care oricât ti s'ar părea că ai ajuns de învățat, că poți învăța universal pe degetul cel mic, totuși sunt clipe mari, sfinte, ca accente din astăseară, când vezi că fiorul cre-

dinței și al datinilor, și-aduce seninătatea, divinitatea și frumosul în suflet.

Și o lacrimă se ivi în ochii lui Velea. Era târziu. Ne-am despărțit pe când stelele de zăpadă, alene, cădeau de sus.

Mă aștepta odăim tristă de hotel. Singurătatea pereților mhorțiți mă strângea ca în clește. O lumină tristă se revăra dintr'un bec electric. Mobilă veche, străină, batjocoritoare par'că, obseda. Nimeni cu mine, singur. Aș fi vrut să mă fac somn dar gândurile mă cuprinseseră puternic. Nu-mi eșia din urechi accentul vorbelor prietenului meu Velea și-i înțelegeam mai bine cuvintele spuse. Velea avea mare dreptate. Velea cu figura osoasă și cu ochii aceia vii, negri, în fundul unor vorbite pline de coarcăne. Velea cu fruntea mare, dreaptă, și cu dăre crispate în ea. Velea cu râmbețul sarcastic și cu barba ascuțită. Mi-am adus aminte și de copilăria mea. De ajunul Crăciunului de altă dată, tot la tară în curtea cea mare boierească. Porțile erau date în lături, băieții se joiau în cordacul sprâjinit pe stâlpi albi și cântau la toate ferestrele. Odăile erau pline de lumină și bunăta creștinească. Tata, la toți mesurii, istorica din faptele istorice ale hatmanilor ori Voevozi cu barbe albe. Istorică năzbății din vânatoare sau pășanii proprii. Ce bine era atunci. Și mi se pare că această lume patriarhală legată de brazdă și biserică din sat, se stinge. Via alte vremuri noi, cari au tendința să ucidă sinceritatea și datinile scumpe din trecut.

Ziua de afară și dangătul dela biserică mă făcu să plâng în camera de hotel unde eram singur...

Const. Cehan-Racovița.

cean meren grăbite dinspre Prut spre Dunăre, altele se întorceau bruște. Și într-o bună dimineața, Domnitorul Carol se pomeni cu o telegramă prin care marea împărăție rusească îl ruga să-i vie în ajutor „cum va voi și în ori ce condițiuni va voi” numai să-i ajute, căci păgânătatea îl prăpădește oștirile. Mare și îndreptățită mândrie a cuprins atunci toată suflarea românească.

Căci nu era puțin lucru să ceară atât de umilit ajutor de la noi, împărăția care cu 50 de ani înainte se socotea stăpână pe noi, și ai cărei consuli asvârleau cu vârful cizmei giubelele boerilor cu bărbi albe și cu lacrimi în ochi, veniți săroage pe Măria Sa consulul să nu ne mai asuprească într'atâta. Unul din acești trimiși rușești strigase odată în gura mare. Le voi lăsa lor numai ochii să plângă! Acum venise vremea

când cel mare și rău odată, se umilea înaintea celui mic și-i cerea ajutorul.

Ochii tuturor Românilor erau țintii cu îngrijare spre Domnul Carol. Toți aveau încredere în înțelepciunea lui. Iar Domnul își puse credința în Dumnezeu și în poporul lui, și hotărî războiul cu încuviințarea corpurilor legiuitoare.

Pretutindeni începură pregătiri. Volnicii fură adunați din văile Carpaților, din câmpuri, de la Dunăre. Se făcură oști de tineri ciobani și plugari și fură trimise peste Dunăre. Cât de bine s'au luptat o știu și copiii. Se întoarseră biruitorie cum nu se aștepta nimeni. De atâta timp nu mai pusese mâna pe armă de războiu, țărânul deprins cu plugul, o sută de ani fusese rob și umilit, și lată-l acum, se purtă ca și cel mai viteș al războaelor. Pe semne că în sufle-

tele sătenilor noștri nu doarme nici după sute de ani mândra vrednicie a strămoșilor.

Mulți feciori de-al noștri muriră pe văile Bulgariei și dorm și acum în pământ străin, neavând o mână lubitoare să le aprinză o lumină la căpătăiu în zilele sfinte, dar cu sângele lor s'a răscumpărat atunci neatârmarța țării.

Acum eram liberi, aveam Domnul nostru, puteam să făcăm ce vrem în țara noastră. Nu mai aveau dreptul să se amestece în gospodăria noastră nici Turcia nici Rusia.

Alexandri, după cum am spus mai sus, plecase de la treble țării hotărându-se să trăiască în liniștea casei sale de la Mîrcești. Dar cum putea rămâne departe de grăile a lor săi, un suflet atât de mare și de

patriotic ca al lui? Nu-l răbda inima și începu iar să muncească pentru binele țării. Tot timpul războiului, la 50 de ani, când lumea l'ar fi crezut aproape ostenit, el cântă cu o putere și un avânt cum nu căntase nici în floarea tineretului. Ii da putere iubirea de țară și dorul ca oștile noastre să iasă biruitoare. Dar nu se mărginea numai la poezie. Alerga prin țară, ținea cuvântări și lupta pe toate căile pentru strângerea mijloacelor bănești spre alinaarea suferințelor soldaților rămiți. În sfârșit avu norocul să-și vadă țara neatârnată în urma unui războiu glorios! N'a fost om mai fericit ca Alexandri. Întinerise. I se auzia cântarea tot mai puternică, mai voioasă, mai strălucită. Cânta în țară liberă, sub soarele nostru, cu toate ale noastre. E mare clipa când un popor se simte că nu mai atâră de nimeni! Pentru acea-

stă clipă trebuie să-și dea viața cu drag și cel din urmă flăcău al țării. Clipa aceasta răscumpără libertatea nu numai a celor care se luptă pentru ea, dar și a tuturor următorilor de-a lungul veacurilor. Și Alexandri cânta libertatea noastră, cânta un Domn încununat de izbândă, cânta steagurile zdrențite de gloanțe dar biruitoare, cânta oștirea care dovedise lumii, întregi umpte, că vrednicia românească era aceiași ca pe timpul nebrutților Voevozi Ștefan și Mihail.

Mișcat de vitejia ostașilor români scrisoarea d-lui în care se vede cât de mult iubea el pe flăcăii care aduseseră libertatea țării lor.

(Va urma)

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Românii din Sudul Dunării.

II.

Românii și Bulgarii, ale căror finuturi fuseseră supuse la anul 1018 decătră împăratul Vasile din Constantinopol, rămăseseră peste 150 de ani sub jugul împărăției bizantine.*) Curtea împărătească din Constantinopol făcea un lucru mare risipind fără socoteală veniturile stoarse dela popor. Tot așa era și administrația din provinciile împărăției, unde birurile se incasau fără milă în mai multe decât era hotărât, pentruca să se îmbogățiască toți funcționarii. O sărăcie mare se întinse pretutindeni, căci oamenii nici nu mai volau să lucreze, rodul muncii lor fiindu-le răpît. Numai Românii, cari trăiau în munți erau ceva mai apărați, iar când li se părea, că prea sunt nedreptățiți, puneau mâna pe arme și omorau sau alungau pe slujbași hrăpăreți. Cei dintâi, cari se răscoliseră au fost Românii din munții Pindului, în Tesalia (Grecia de miazănoapte), cari aveau, între alte căpetenii și pe unul numit de scriitorii greci *Brevoiu Rumânul* (Volahul). Acesta a încercat să atragă în partea lui și pe *Nicalită*, Domnul Rumânilor din Grecia. Răscoala nu și-a ajuns însă scopul de-a se face acești Români neamțanați. Au reușit însă, mai târziu, Românii din munții Balcanului.

Împăratul Isac al II-lea din Constantinopol se logodise cu fiica regelui Bela al III-lea al Ungariei. Acesta se învoise să-i dea fata numai pelângă plata unei sume foarte mari de bani din partea lui Isac. Pentru ca să strângă suma aceasta mare și pentru ca să acopere cheltuielile tot așa de mari împreunate cu nunta, Isac nu s'a mulțumit cu veniturile obișnuite, ci a mai pus și o dare nouă, extraordinară. Birul acesta nu avea să se încaseze în bani, ci în natură, dară mai ales în vite. Cel mai bogăți locuitori în oi, porci și vite cornute erau în împărăția bizantină Rumânii, cari și până atunci plăteau un bir mic, fiind obligați în schimb să servească ca soldați în armata bizantină. Aveau adecă același organizare ca și Românii din Transilvania conduși de cneji lor în cele dintâi veacuri după venirea Ugurilor.

Românii din munții Balcanului, totdeauna iubitori de

libertate, dar și de dreptate, au simțit mai mult decât Grecii și Bulgarii nedreptatea birului celui nou. Ei se mai bizuiau și pe munții lor, unde își aveau satele și cetățile lor, la cari cu greu putea ajunge o armată dușmană. De aceea au hotărât să nu plătească birul acesta. Mai întâiu au încercat însă cu buna să se scape de el. De aceea au trimis pe toți fruntași ai lor, pe frații *Petru și Asan* la curtea împărătească să încerce o împăcînire. Ajunși acolo, au cerut să li se respecte drepturile cele vechi, să plătească și mai departe birul învoit de mai înainte, Românii având să dea și soldați pentru armata împărătească. Cererea lor a fost respinsă, cecace i-a supărat atât de mult, încât *Asan*, care era un om iute la fire, a început să amenințe cu voce tare pe împărat și pe curteni, că dacă nu li se face dreptate, ei se vor răscolă împotriva stăpînirii. Unul dintre curteni îi dete atunci lui *Asan* o palmă. Cei doi Români se rîntoarseră acum la frații lor din munți hotărîți să-i scoale pe toți la luptă contra asupritorilor.

La început poporul, mai ales cel bulgar, care era așezat pe câmpie dintre Balcani și Dunăre, apoi în Sudul Balcanului, nu prea îndrăsnia să înceapă războiul contra împăratului. *Petru și Asan* făcură atunci o biserică pe coastele Balcanului și aduseră acolo mai mulți oameni, cari se prefăceau cuprinși de duhuri necurate. Acestia tipau, urlau, apoi din când în când se lînisteau și spuneau poporului, care venia din toate părțile, că a sosit vremea să pună mîna pe arme, să bată pe Bizantini. Românii și Bulgarii vor învinge, să albă însă grija să nu lase nici un prizonier în viață. Mulțimea, crezând că prin acești smîntîți vorbește Dumnezeu, a alergat la arme și recunoscând pe frații *Petru și Asan* drept căpetenii au început lupta contra Bizantinilor. La început, Românii și Bulgarii erau biruritori, mai ales, că armata lui Isac nu-i putea apuca în munți. Biruitorii acestea se vede, că i-au făcut pe răscolăți prea încrezuți, aici armata bizantină a surprins pe a celor doi frați, folosindu-se de o negură deasă, și a bătut-o în anul 1185. *Petru și Asan*, împreună cu mulți alții de-al lor, s'au refugiat peste Dunăre, în Țara noastră, la frații lor români, cari se aflau atunci, dar numai

pe câmpia Dunării și în Moldova, sub stăpînirea Cumanilor.

Pe Isac l-au sfătuit atunci generalii lui să cuprindă orașele și cetățile Românilor din munți și să așeze în ele puternice garnizoane. El nu l-a ascultat însă, ci a început să pustiească tot ținutul dintre munți și Dunăre, arzând mai ales toate depozitele cu grâne și răpind vitele. Apoi s'a întors, triumfător, în capitală.

Petru și Asan, aflând de plecarea armatei bizantine, au trecut Dunărea înapoi, de data aceasta întovărășiți de o armată de Cumanii și Români din Dacia noastră. Se înclage un războiu lung, care ține până în anul 1200, adică 15 ani. În acest războiu, trupele lui *Petru și Asan* bat în numărare rînduri armatele bizantine, cari se topesc în atacurile lor îndreptate mai ales contra cetății Balcanului. Armata lui *Petru și Asan*, compusă din Români, Bulgari și Cumanii, răzbate uneori de parte spre meazăzi până în Turcia, așa că împărații din Constantinopol tremurau de frică și necaz în chiar capitala lor. În anul 1200, împărăția româno-bulgară a *Asanilor* era înflorită, Românii și Bulgarii scăpaseră de noi de sub jugul bizantin. Ce doi frați luară deocamdată titlul de „Domni ai Românilor și Bulgarilor” (*Domini Vlahorum et Bulgarorum*). Ei s'a îngrijiră înainte de toate să aibă o armată bună, căci țara lor era meru amenințată nu numai de împărații bizantini, dar chiar și de regele Ungariei, care cerea să fie recunoscut ca mai mare peste domniitorii noului stat româno-bulgar.

În timpul domniei lui *Petru și Asan* trecu, în anul 1189, împăratul german *Frideric Barbarossa* cu armata lui de cruciați prin Serbia, ca ajungând la Constantinopol să treacă în Asia și să libereze Palestina cu Ierusalimul din înmîntă *Mohamedanilor*. Împăratul bizantin nu vedea cu ochi buni aceasta trecere de armata străine și era plăcut să izbugneasca războiul între el și *Frideric Barbarossa*. Aflând *Petru și Asan* despre acesta neînțelegeri, s'au grăbit să trimită solie la împăratul german, pe care l-au îmbrățiat cu o armată de 40.000 Români, Bulgari și Cumanii, cu al căror ajutor să bată pe Isac și să-l alunge pe tron. O dată alungat de pe tron, împărații la Constantinopol să ajungă frații *Petru și Asan*. *Frideric Barbarossa* nu a primit încă propunerea celor doi frați, ei împăcându-se cu împăratul Isac, a trecut neturburat în Asia, unde a și murit înainte de-a ajunge la Ierusalim, locul dorit.

Victor Lazăr.

Cântarea spinului.

Seminta-mă căzută din mîna cerească,
Partată în larguri de-al vremilor vîdat, —
Sortită'n tărîna e fost s'ncolțască.
O umbră stingheră s'aduc pe pămînt.

Urât sunt pe une, gorit depe câmpuri
Mi-i leagănu răpe, paragină, pustia;
Și veșnic acelaș rămân peste timpuri,
Cu rana tristeții ce'n suflet o țiu.

Un șarpe, — o șipărie odihnă găsește
Sub frunzele-mi dese culcușul făcînd;
Nu cad de furtună și iarna-mi prieste
Noi doruri spre viață în coajă urzînd.

Cînd vreji mei tineri se'mbracă în floare
Vin fluturi și albine în sbor rătăcît
Și'n sfîntă beție cu raze de soare
Trăesc fără grijă de nimeni plîvît.

Fac roade amare — așa mi-e menirea —
Și ace pe ramuri mulate'n venia;
În clipă de ură creia-tu m'a firea
Dar firei stăpîne suspinu-mi închin

G. TALAZ.

Lucrări gospodărești în luna ianuarie.

Deși în timpul iernei, totuși, pentru adevăratul gospodar, tot se mai găsește câte ceva de făcut. Vorba bătrânească zice: „De ești în vară, pregătește-te de zăno; de ești în iarnă, pregătește-ți plugul” și o știu toți gospodarii. Omul harnic, chiar de acum începe să-și repare plugul și celelalte instrumente agricole, pentru ca la începutul primăverii să fie gata cu toate fără să mai amâne zi cu zi, lucrul. Dar grija cea mai mare o are cu vitele, atât cu cele de muncă, cât și cu cele pentru îngrășet. Vitele au muncit toată vara fără preget și au intrat în iarnă slabe. E o datorie deci, ca să le îngrijim cât se poate mai bine, pentru ca să-și recapete puterea de muncă. La cele de îngrășet, mai euseamă, trebuie să le dăm hrană din deajuns și aleasă: fân, rădăcini, urvială, dar mai ales sfeclă. Să nu uităm sarea, care le deschide poarta de mâncare. Unii obișnuiesc să le dea ca hrană și borhot de in și cânepă. Să se știe, însă, că borhotul de in dă un miros neplăcut cărnei. O mare îngrijire trebuie să dăm de asemenea vechilor, mai ales, cele cari trebuie să fete. Hrana bună și dată la timp îi mărește cantitatea și în acelaș timp și calitatea laptei. Hrana cea mai bună este morcoviiți, cartofii și sfecelele amestecate cu paie tocate și grăunte. Apa să nu le-o dăm prea rece, iar așternutul să fie totdeauna curat și uscat. Dacă a născut, nu mai puțină grijă să avem de vițel. Dacă nu-l îngrijim în timpul iernei, acum cînd este plîpînd, vom avea mai târziu o vită izîmă și pipernicită. Sunt mulți dintre noi cari îi lăsam ma dela început în plata Domnului și de a-

ceea rasele noastre nu se pot îmbunătăți. Cea mai potrivită hrană pentru ei cînd încep să mîncăno, rămân tot rădăcinile și fânul.

În această lună gospodarii să mai aduce aminte din cînd în cînd și de grădina de pomi și de legume. În grădina de pomi, să avem grija de a îngrășeta în jurul tulpinelor, cât mai multă zăpadă, iar către sfîrșitul lunii putem începe chiar, a distruge cuiburile de omîi.

Tot acum sădesc și pomii cari nu i-au sădit toamna și tot acum se iau și altocele pentru altoitul în primăvară. Altocele se iau din cele crescute cât mai în fața soarelui și spre vîntul pomului. După ce se aleg toate altocele din acelaș fel, se leagă cu rafie (bastă) și se pun în păstrare în nisip în pivnițe. În grădina de legume, dacă timpul ne dă voie, putem începe chiar săpatul. Cei cari au stupării, să cercetează dacă au în deajuns mîncare; dacă n'au, li se pune zahăr sau candel. Odată cu aceasta se mai și curățește de zăpadă și de albinele moarte cari ar astăpa urdinișul și ar împiedica aerisirea.

Să nu se miste însă stupii, că ele sunt amortite. Să se observe cu mare băgare de seamă ca nu cumva să fie atacate de poace mușuroase la capul localii.

Cam acestea avem de făcut în cursul acestei luni. Cum vedem, toată grija ne-o restrîngem la gospodăria în curte. La câmp n'avem de făcut nimic. Numai bălăgarul îl putem căra și-l faceci.

N. B. D-I I. Nicolescu Poensele este rugat să trimită adresa exactă, avînd a-i face o comunicare interesantă.

IGIENA ȘI MEDICINA POPULARĂ

Lumina

In acest articol voi vorbi despre lumină din trei puncte de vedere: al igienei iluminatului, al lucrării ei asupra microbilor, al întrebuintării ei în vindecarea boalelor.

ILUMINATUL este de două feluri: natural, când lumina este dată de SOARE, și artificial când ea este produsă prin arderea materiilor grase, a uleiurilor minerale și vegetale, a gazului aerian, a metanului, precum și prin electricitate.

Iluminatul natural. Cea mai bună și mai sănătoasă lumină este aceea care ne-o dă soarele. Ea este trebuincioasă pe deoparte pentru a putea să vedem lucrurile din jurul nostru, iar de altă parte pentru existența, pentru traiul nostru, fiind tot așa de folosită ca și aerul, ca și căldura. Dovadă despre aceasta sunt oamenii cari lucrează în minele de cărbuni, de sare, cari sunt galbeni și bujiți la față, precum și plantele care le înmorm în pivniță, la întunec, și cari se îngălbeneză, se ofilesc. Astfel fiind, igiena ne dă o poruncă mare: să lăsăm să intre în casele noastre cât se poate mai multă lumină solară, făcând ferestre mari, multe și bine expuse, pe cari le vom deschide adeseori și pentru aerisire, și despre care am vorbit în numărul 31 al Culturii Poporului.

Dacă însă razele de lumină sunt prea calde, după cum se întâmplă în timpul verii, ne vom servi de perdele, de jaluzele, cari sunt mai bune decât obloanele, deoarece ele numai micșorează lumina și o îndulcesc, pe câtă vreme obloanele o opresc detot ca să intre în casă. În camerele în care să lucrează, se citește și se scrie, precum și în școlile, iluminatul trebuie să vie din o anumită parte, din partea stângă a omului. În camerele în cari nu se lucrează (în camera de culcare, în salon, în camera de mâncare), lumina poate veni din oricare parte, lucrul de căpetenie fiind numai ca lumina să pătrundă din belșug, în câtine mare. Tot așa trebuie să fie și camerele bolnavilor, cari trebuie să aibă lumină solară directă și prelungită, având grija numai ca să nu obescască ochii bolnavului, nici să nu-i turbure odihna. În atelier este bine ca lumina să pătrundă pe sus, pentru ca să fie deopritivă în toate părțile, să fie din belșug (în abundență) și să nu fie contrariată de rame cari ar veni din partea opusă, în sens contrar.

Iluminatul artificial se face cu multe substanțe și în multe feluri. În vechime se întrebuintă secul, din care se făceau lumânări, a căror năme nu ardea pe deplin și afuma (făcea fum) așa că trebuia curățit muel tot în-

tr'una, iar lumina lor era slabă și licărea obosind ochii. Ceara de albine este mai bună, dar ea se întrebuintează mai mult pentru luminările de biserică. Lumânările de spermantet, de stearină (materie scoasă din grăsimea de caie) sunt cele mai bune, căci nu se înmoaie și nu curg, iar fitilul lor se arde complet, lumina lor nu licărește, nici nu face fum așa de mult ca luminările de secul. Dintre uleiurile vegetale cele mai întrebuintate sunt cel de nucă, de rapiță și untul de lemn, cari servesc astăzi mai mult pentru candelă. Dintre uleiurile minerale cel mai întrebuintat este petrolul, care conține principii volatile ce se aprind ușor și la căldură mică, din care pricină petrolul trebuie să fie mai întâiu curățit de aceste principii prin rectificare și numai după aceea să se pună în vânzare. Petrolul rectificat (curățit) nu dă vapori sub 35 grade și dacă el se aprinde la o temperatură mai mică decât aceasta, însemnează că el nu este curat și este primejdios. Petrolul se arde în lămpi cu fitil, cari au ajuns la perfecțiune dând lumină bună. Gazul aerian se întrebuintează mai mult decât toate celelalte; el se face din distilarea cărbunilor de pământ și arde în becuri, dar lumina este tramurătoare și ostentivă pentru ochi. Multumită însă sătților inventate de Auer, lumina de gaz este foarte frumoasă, liniștită, constantă, semănând cu lumina de electricitate. — Lumina dată de benzina este foarte practică, întrebuintată în lămpi sistematice și cu sătți Auer; tot așa este și lumina produsă de alcool (spirit). Dar dintre toate sistemele de iluminat, cel mai igienic este iluminatul cu electricitate, care dă o lumină foarte vie și fixă (care nu tramură), fără să producă căldură, fără primejdie de explozie și de incendiu (foc). Prin urmare lumina de electricitate este cea mai practică pentru străde, salele de spectacol (teatră, cinematografe, etc.) și pentru saloanele de baî, și chiar pentru casele particulare, școli și oficiile publice. În rezumat voi epune că condiția de căpetenie a unui bun iluminat artificial este ca lumina să fie cât se poate de albă și de fixă (să nu tremure) și care să producă cât se poate mai puțină căldură; lumina să vină la ochi fără ea să vadă de unde vine și pentru aceasta este bine ca la cetire și scris să întrebuintă un cozoroc (abajur) opac, care concentrează razele luminoase asupra cărții sau obiectului la care privim. O lumină slabă ostentează ochii și poate da naștere la diferite boale de ochi.

ACȚIUNEA LUMINII ASUPRA MICROBILOR. Lumina are o lucrare nimicitoare asupra microbilor; ea îi omorâă în măsură mare, mai ales pe microbii din aer și din apă, însă cu condiție ca să lucreze deadeptul asupra lor. Când expunem obiectele de pat (rufăria) la soare, toți microbii cari se găsesc în stratele superficiale mor; de aceea unul dintre cele mai bune desinfectante este lumina soarelui. De aci vine și vorba că unde nu intră soarele intră doctorul.

TRATAMENTUL sau vindecarea boalelor prin razele luminoase. Sunt multe boale cari astăzi se tratează cu bun succes cu ajutorul luminii. Întrebuintarea razelor chimice a fost pusă în practică mai întâiu de inventatorul doctor Finson, din Copenhaga, care a izbutit să suprimă din lumina solară sau din lumina electrică cu are, pe care o întrebuintează cu o putere de 20 de mii de lumini, razele calorifere (producătoare de căldură) care ard țesuturile, cum sunt: razele ultra-roșii, roșii, portocalii și galbene, și să păstreze numai razele chimice. În acest mod se întrebuintează numai razele albastre sau violete, pe cari Finson le-a obținut făcând să treacă razele luminoase printr'un strat de apă văpsită cu albastru de metilen sau cu sulfat de cupru amoniacal, pusă această apă înăuntrul unei lentile gănușite care slujește pentru a concentra și a filtra lumina. Prin acest mijloc avem o lumină albastră sau albastru-violetă care este omoritoare de microbi. Pentru ca țesuturile vii să fie pătrunse de lumină trebuie să alungăm sângele din ele prin apăsare (compresiune).

Acțiunea acestei luminii asupra pielii nu se vede îndată, ci numai după 6 până la 10 ceasuri, când se arată o roșeață, o umflare, o inflamație ușoară și fără durere. Uneori se produce o scurgere apoasă (seroasă), niște beșicute (fliclene) pline de apă, nu de puroiu. Această roșeață rămâne mai mult timp după tratament, cam 15 până la 30 zile. Acțiunea luminii poate fi purtată asupra corpului gol întreg, sau numai asupra unei părți. Doctorul Finson a întrebuintat această lumină în boala de nas numită lupus; alți doctori au întrebuintat-o și în alte boale de piele: acnee, cancer (rac), peladă, în reumatism, în nevralgia sciatică, în ticurile nervoase, în nevralgii, în oftalmia granuloasă (trachom), în dispepsii (misturi grele), în obezitate (boală de grăsime), și în mod general în toate boalele produse prin încetinirea nutrițiunii.

Întrebuintarea luminii albe. Pentru aceasta se fac niște lăzi cari au pe pereții lor lămpi cu incandescență a căror acțiune este mărită cu oglinzi reflectoare. Cu ajutorul unei astfel de lăzi poți face o baie locală de a-

bur uscat în care acțiunea luminii să adage la acea a căldurii; bolnavul începe să asude la 45 grade.

Întrebuintarea luminii roșii. Dacă lăsăm să treacă lumina soarelui prin sticlă, în loc de sticlă ordinară, și aceste raze cad asupra beșicutele de vărsat (variolă) se împiedecă supurația lor, adică nu mai fac puroiu, tot astfel se vindecă eczema (bubele dulci), etc.

Lumina roșie este excitantă

(întărătoare) și a dat bune succese în tratamentul formelor melancolice ale nebuniei, bolnavul fiind ținut într'o odăie cu perdele roșii și ai cărei părți sunt văpsii tot cu roșu.

Lumina albastră precum și lumina verde, au o lucrare calmantă (liniștitoare) și dau rezultate bune în forma maniacală (violentă) a nebuniei.

Dr. VASILE BIANU

Autorul Dicționarului Sănătății

Răvașe dela un țăran moldovean

Cinstite frate plugar de pretutinden!

Din satul meu, mic și cam sărac de pe șesul Moldovei, în apropiere de Prut, care nu mai e „apă blestemată” căci ne-am unit toți moldovenii, mă încumet cu începere de sfânta zi a Anului nou de azi, să-mi atern așa cum mă va ajunge capul, cu gânduri neprefăcute, ceea ce simt în inimă.

Slova mea va merge până la tine și te rog frate, ca să ne cunțești și mai mult, căci destulă amar de vreme e de când nu ne-am putut trimite carte unul la altul decât cântecele și doinele noastre.

În astă zi de sărbătoare, când toți ai mei dragi sunt aciuati pe lângă mine, când Marin cel mai mic, mă întreabă de Ardeal și Bucovina, eu nu știu ce să le mai grăesc de fericire. Ochii mi se îndreaptă la iocane și nu știu cum să mai mulțumesc Tatălui ceresc că ne-a slobozit neamul, că una suntem și nu ne va opri nimeni ca să ne vedem.

În sat la noi e bună pace. La sărbători ne adunăm și nu avem alt gând decât la ceilalți frați de sânge și de lege. Domnul profesor și părintele Dimitrache ne spune lucruri minunate cum e în Bănat, cum e în Maramureș în Munții Apuseni, în Crișana.

Ce frumos e pe la voi. Eu știu să desleg două buchi și citesc viața sfinților voștri, câte ova din acol ce-a fost Inalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Șaguna, căpitanul Avram Iancu, cu moții lui, despre Horia, Cloșca și Crișan. Socot cu mintea, frate de pretutinden, că și tu amu îți dai osteneala să știi despre faptele sfântului Ștefan-cel-Mare, despre cetatea lui dola Egi și unde doarme somnul re veci la mănăstirea Putna sau unde a văzut lumina zilei în satul Borzești.

Mie îmi dă cu mintea că nu e un neam mai fericit în lumea largă ca al nostru. Nu e vorbă, că murea mea, slabă de inger cum sunt murele, ori de câte

ori e sărbătoare, mai plângă. N'ai ce-i face inimă de mamă. Am avut doi fiicăi, ostași și-au murit în bătălie. A venit sursoare dela regiment, la primărie, că unul a căzut pe lângă Sibiu și altul la Siret. Așa a trebuit să fie. Cu viața și trupul lor și al altora s'a făcut minunea. Dar ei din ceruri ne văd și par'că noi nu avem să ne dărem la ei! Mă doare și pe mine inima că nu mai sunt aici lângă căsuța mea, că au lăsat neveste tinere și nepoți care-i țin pe brate, dar toată durerea și împrăstie la gândul că cine moare pentru țara lui, acela nu-i uitat niciodată, numele e pomenit la sfințele slujbe iar el e un viteaz. Par'că strămoșii noștri au stat cu mânele în sân. Numai ei știu ce-au suferit și cum s'au răsturnat coștii de moarte ca pologurile de iarbă burnsi ca să ne apere brazda asta pe care o avem și ne hrănim de pe ea. Iaca așa mă gândesc eu în astă zi sfântă de Crăciun. Și tare mă ști ce mai faceți și voi prin alte sate. Dacă ze fi un năzdrăvan ca în povești să veni în casele voastre îndopărtate de prin munți și văi, dar așa sunt pământoan și mă mulțumesc cu gândurile cari vi le trimiț tuturor.

Mă închin cu multă sănătate isate și altă dată mai mult, sărbătorile cu bine și noroc și ceea ce dorești să implinească, belșug în casă și pâine și la dușmani.

Ion al lui Gheorghe Popură

CETICI
și RĂSPANDICI
ZIARUL VOȘTRU

**CULTURA
POPORULUI**
CE TRĂESTE PRIN
DOI SI PENRU DOI
ZIARUL VOȘTRU
NU PRIMESTE SUBVENȚII
DE LA STAT — DECI A
BONATI-DA CAT DE MULT

Dumnezeu poartă grijă

Acu cica a fost un om, dar nu lăsa era sărac, sărac de n-avea după ce bea apă și cu toate că muncea de dimineață până seara, nimic nu se alegea de munca lui. Toate ca toate, calea-alea, dar dela un timp se sătu-și și el de atâta sbucium.

De geaba fuga începe, fuga acolo, trudă zădărnice; nu sporește cu nimic. Parcă era un făcăt și pace! Și apoi și la casă să se în ce gurile se înmulțeau. Numărul copiilor creștea; iar bietul om alerga până ce nu mai putea, ba în colo, ba în coace să le scoată pe toate la bun apăt și de geaba.

Dela o vreme, dacă văzu că și cât muncește și e de geaba, se apucă?

Spice o scrisoare lui Dumnezeu. Că ce-și zise el?

Dumnezeu mi-a dat atâtea copii, tot dela el am să-i cer și mi dea cu ce să-i pot hrăni. Și scrisese scrisoarea frumoasă, cum se pricepu el, o pecetlui bine și cum ce să facă eu dânsa? Cine să i-o ducă lui Dumnezeu? Iată că se stărnă într'aceea o furtună, și furtuna cea cu vârtejuri începe! Omul nostru aruncă scrisoarea într'un vârtej și mulțumit că a putut-o triacește așteptă răspunsul...

Vârtejul s'a tot dus, s'a tot dus până la curtea împăratului aceluia, și s'a dus și scrisoarea cu el și a lăsat-o drept la curtea împăratului pe o cărare în grădina.

Împăratul ista avea obiceiul

de se plimba în fiecare dimineață prin grădina. Se plimbă și în dimineața asta ca în totdeauna.

Cum mergea el, numai iaca dă de scrisoarea cea. O ia el, o vede, o citește și înțelege cum și ce scria într'însa. De grabă dă poruncă la un logofăt al lui să se ducă în cutare loc, în cutare sat să vadă dacă este cutare om, — și dacă o fi să-l aducă împreună cu toți ai lui la curtea împărătească.

Logofătul acela, de cuvânt, se duce în satul unde era omul, îl ia cu toți ai lui și-l aduce la împărat. Împăratul cum îl vede îl și ia la întrebare.

— „Ai trimis tu scrisoare lui Dumnezeu?”

— „Am trimis, zice oraul.

— „Ei iaca ți-a trimis răspuns, zice împăratul, care era bun de suflet și mi-a scris mie, că pe tine să te fac prietenul meu, și pe feciorii tăi să-i fac oameni de seamă la curtea mea.

Și căzând oraul nostru în genuchi cu lacrimi de bucurie cultumi lui Dumnezeu pentru purtarea de grijă, iar împăratului pentru bunătatea lui. Și trăsesse și vor fi trăind și astăzi fericiți la curtea împăratului de n'or fi murit.

Acu eu v'am spus o poveste, dar din povestea asta învățați că, Dumnezeu are grijă de toți cei ce cu credință îi cer ajutor, răspătându-i binefacerea ca fapte bune.

Petru Gh. Savin.

Higiiena în timpul sarcinii la animale

Transformările sau modificările pe care le suferă oul mamiferelor (ovula fecundată), până la constituirea unei noi ființe, capabilă de a trăi prin sine însuși, poartă numele de gestație. Durata de plenitudine a mamei sau când se zice că mama (femele) este plină. Timpul cât mama poartă ființa procreată, variază la animalele noastre domestice astfel:

La eapă durata gestației este de 340—350 zile, aproape 11 luni și jumătate. Sunt cazuri, însă cari, când o eapă a dat naștere unui mânș foarte frumos după 55 zile (15 luni și 5 zile).

La măgărică, termenul mijlociu este puțin mai mare ca la eapă: 12 luni și câteva zile.

La vacă termenul gestației este 280—290 zile ceea ce revine la 9 luni și jumătate.

La capră: 148 zile (5 luni).

La scroafă: 120 zile se zice adesea 3 luni, 3 săptămâni și 3 zile.

La cățea: 2 luni sau 9 săptămâni.

La pisică: 3 săptămâni.

La opusă: 27—34 zile.

Dela data când a rămas în sarcină este necesar de a pune mama care va produce o nouă ființă, în astfel de condițiuni, de să-i permită de a-și da toate elementele necesare dezvoltării

produsului său și a îndepărta în același timp toate cauzele capabile de a produce nașterea înainte de termen. Pentru aceasta trebuie a se avea în vedere:

1) Trebuie a se izola (despărți) femelele (viitoarele mame) de masculi, pentru ca prezenta lor să nu întretină o excitație continuă, anormală chiar, pentru organele gonitale. Se citează chiar exemple de avort, la epe mai ales, datorită faptului de mai sus. În general această regulă trebuie păstrată în primul rând, pentru epe, celalalte animale fiind mai puțin susceptibile unei noi excitațiuni a organelor genitale. Cu toate acestea, atunci când situația și celalalte mijloace permit, este bine ca această separare să se facă pentru toate animalele.

2) Femele plină trebuie a fi îngrijită cu blândețe. Se va alege pentru aceasta, îngrijitori recunoscuți prin blândeța lor pentru animale.

3) Operațiunile chirurgicale trebuiesc pe cât e posibil a fi evitate. Dacă însă necesitatea va cere aceasta, e bine și prudent ca patul de pae pe care se va culca animalul să fie cât mai gros posibil.

4) Animalele în gestație trebuiesc a fi puși în grajduri spațioase și cu ușile largi, spre a

se feri loviturile sau chiar atingerile pântecului (flancurilor). Pentru epe se recomandă boxe unde ele sunt lăsate în libertate înainte și după naștere. Când sunt întrebuințate la călărie trebuie avut în vedere ca greutatea călărețului să fie cât mai mică posibilă.

Loviturile cu pintenii trebuiesc evitate.

5) Nu se recomandă, fiind chiar periculos de a se lăsa epele pline la pășune la un loc cu vitele cornute pentru motivul că cea mai mică atingere cu cornul în regiunea abdominală (pântecului) ar putea provoca avortul.

6) Mulgerea trebuie oprită la vacă între a 7 și a 8 lună a gestației. Dacă se continuă mai mult, se slăbește animalul, se influențează și chiar se vătără dezvoltarea fœtusului și se micșorează cantitatea de lapte ce trebuie a o avea după naștere.

7) Se recomandă mișcarea la animalele în gestație; se va evita în acest scop locurile accidentate de oarece, ar putea fi expuse la alunecări și consecutiv avortului.

Când animalele sunt ținute în

permanentă în grajd, cum e cazul la epe, se recomandă plimbarea la mână.

Eapa plină poate fi întrebuințată la serviciu, fără nici un inconvenient, până în a 8 lună a gestației; vaca până în a 6—7 lună.

8) Hrana care se dă femelelor pline trebuie a fi suficientă și de bună calitate; trebuie a li se rezerva substanțele cele mai nutritive și cele mai ușoare de digerată; a se evita alimentele fibroase și tari, care prin volumul lor îngreiază și jenează mișcările respiratorii ale fœtusului.

Furajele acoperite de rouă, de mucegaiu, băuturile prea reci, trebuiesc de asemenea evitate, de oarece pot da naștere la meteorizații (dezvoltarea de gaze), provocând compresiunea matriței și consecutiv avortul.

Veterinar maior V. Dumitrescu Divizia 17.

N. R. Articolul „Căldurile la animale”, dintr'o greșală de tipar a eșit semnat colonel Ionescu. Articolul este al d-lui dr. colonel Oprescu. Facem cuvenita rectificare.

CRONICA SĂPTĂMĂNEI

Săptămâna politică. Înainte de sărbători, vacanțele au adus o liniștire a veștii politice. Guvernul se luptă pentru formarea majorităților parlamentare, adică numărul de glasuri trebuie în sfaturile țării pentru a avea încrederea poporului. Partidele din opoziție s'au convins că numai dizolvarea sfaturilor țării și facerea de noi alegeri va putea dovedi voința națiunii.

Intre aceste linii mari de politică generală, întâmplări diferite vin să adauge fapte noi. Astfel în Basarabia, câteva ziare din cele întreținute de streini au voit să descopere onoruri și nelegiuiri în sarcina stăpânirii și armatei. Comunicatul dat de guvern în această chestie dovedește însă pe deplin că instrințații cătorva ziare atacând armata și autoritățile civile au mințit, nelegiuirile fiind doar în mintea acelor care voesc să coboare încrederea de care se bucură statul nostru înăuntrul și în afară hotărelor.

Un alt fapt important este vizita M. Sala Regelui Alexandru al Iugoslaviei, care a sosit la Sinaia fiind oaspetele familiei noastre regale. Această vizită se pune în legătură cu o apropiată căsătorie între Regele Alexandru și M. Sa Regală Prințesa Mărioara, a doña fică a M. M. L. L. Regelui și Reginei României. Prin această căsătorie, pe care nu o putem decât dori, credem că se va pune capăt suferințelor românilor din Torontah și rămas sărbătorilor, pentru că între două popoare vecine ce-au su-

ferit împreună jugul asupritor și și-au vărsat împreună sângele pentru libertate și Dreptate nu mai trebuie să fie dușmănie și certari. M. Sa Regele Alexandru de-a căruia dreptă cucerire nu ne putem îndoi va ști ca odată cu Soția luată dintre români să ducă și o cunoaștere mai adâncă a poporului nostru care departe de-a căuta certuri vecinilor se silește ca prin bună înțelegere să capete dreptatea și bunăvoința tuturor.

Tot pentru această bună înțelegere Președintele Consiliului de miniștri el Țării, D. Take Ionescu, a trimis o scrisoare d-lui Pasici primului ministru iugoslav, cerând să se strângă cât de curând o consfătuire a „Micii Înțelegeri” spre a hotărâ intrarea în această tovărășie de state, a Austriei și a Poloniei. În acest chip „mica înțelegere” va fi formată din România Iugoslavia, Cehoslovacia, Polonia și Austria, puteri ce vor ști totdeauna să apere păminturile garantate prin actualele tratate de pace contra dușmanilor de ieri ce vor fi și cei de mâine.

Sociale. Sunt triste sărbătorile anului acestuia.

Sunt triste pentru că sărăcia domnește în cea mai mare parte a poporului, sărăcie cu atât mai greu de suferit, cu cât vine după un război lung și sângeros fiind îngreiată de altfel din greșelile guvernelor ce s'au perindat la cârma țării. Poporul însă își dă seamă că, aceste suferinți și lipsuri cari sunt azi în toate statele nu se pot trece fără răbdare, și nu vânturătorii

de vorbe cari promit marea căsărea, vor fi acei ce vor schimba ca prin minune în bine totul.

Sunt însă oameni cari o viață întreagă au trăit din înșelarea păturei muncitorești a orașelor. Acești oameni, ești de curând din închisori unde își făcuseră pedeapsă ca bolșevici, au reînțepit să atâte lumea muncitorească din banii căreia trăiesc când bolșevicii dela Moscova nu le trimit fonduri. Nu ne îndoim că poporul românesc, cumințe și cunoscător al celor cari îi voesc binele, va ști să răspundă cum se cuvine acestor pușcăriași ce voesc să organizeze iar „sindicatul roșii” după ce au făcut să reparați ziarul „Socialismul” organul „partidului comunist” sau mai bine al trădătorilor de neam vânduți rușilor.

Muncitorimea, în afară de cea streină opoșită la noi, înțelege că numai alături de celalalte pături ale poporului în muncă comună, va putea să-și asigure un viitor mai bun. Lupta, desbinările, anarhia în sânul aceluiași popor, nu servesc decât în a da dușmanilor streini puțința de rășuire a pământurilor lui. În „sindicatul naționale” și în adevărul socialism al oamenilor luminați stă dezvoltarea muncitorimei românești. Oameni plătiți de bolșevicii dela Moscova nu caută decât să-și asigure lor averi supte din vloga popoarelor, iar fericirea ce o promit se poate vedea azi în Rusia.

De altfel lupta socială prin mijloace violente azi în România, unde prin muncă, este loc pentru toată lumea și-un spirit democratic ce se poate compara cu cel din Apus, n'are rost decât în capul celor cătorva pușcăriași rățaciți, de care am vorbit mai sus.

Economică și financiară. În afară de situația nenorocită care am arătat-o în cronicile noastre din numerile trecute, — sunt câteva fapte noi ce aduc o înrăutățire în mersul producției industriale și comerțului țării.

Astfel inghetul Dunărei, mult înainte de vreme, a luat puțința cea mai bună de export, prinzând încă între sticluri nenumerate vase și stricându-le. Cu toate că s'au cheltuit peste 20 milioane cu spargerea ghețului între Galați Brăila, totuși nu s'a ajuns la nici un rezultat curentul apei fiind mc și sticlurile îngrămădindu-se la cotitru.

Cu acest prilej s'a văzut însă lipsa de grijă a „comisiunii internaționale a Dunărei” care de zeci de ani decând funcționează și inghite miliarde, n'a putut cel puțin să aibă un vapor spărgător de gheț. Așa se vede greșala ce s'a făcut de marile Puteri când au impus țărilor țarmurene, o comisie de streini pentru a îngriji de gurile Dunărei, când tocmai poporul interesat, trebuia lăsat liber spre a organiza nevătăla pe fluviu.

BIBLIOGRAFIE

A aparut:

Carierul Justitiei Militare No. 5 și 6. Singura publicație de Drept Penal Militar necesară tutulor D-lor avocați tutulor ofițerilor și Corpurilor de trupă, precum și posturilor de Jandarmi. Redacția și Administrația Cluj, Strada Dorobanților No. 11. Abonament anual lei 100 (una sută lei).

„Biblioteca Soldatului și a Cetățeanului” anul al II No. 9. Revista de cultura și educație ostășească și cetățenească. Redacția și Administrația Cluj, Strada Dorobanților No. 11. Abonament anual lei 30 (trei zeci lei).

Se primesc abonamente și la ziarul nostru.

Pentru militari, prieteni, invitații etc.

Istoricul insoțitor născut din zilele de glorie ale anilor 1916—1919, au fost trecute în nemurire la cele trei hărți lucrate în culori de Dl. General C. St. Anza, și care se găsesc de vânzare la Ad. la ziarului „Cultura Poporului” numai cu 6 lei bucata (plus poșta).

Acoste hărți au eroare să lipsească din casa oricărui bun Român. Prin ele putem vedea cum s'a desfășurat luptele la Tisa și ocuparea B. Pestei; variațiunile teritoriale stăpânite în timpul războiului și istoricul grafic al războiului. Toate hărțile sunt însoțite de date istorice.

CARTEA ROMANEASCA
INSTRUCȚIUNI DE ARTE GRAFICĂ
SUCURSALEA
COSINZENTIA
CLUJ
SER. 11000-11000-3.

CRUCEA SA PRUCURI
PROBATE TOT
FACIA DE LUCRAN DE
TEHNOLOGIC, BAZA O-
NE PRACTIC BRO-
SURA, ZARE ZINIC
SI EMBLEMATICE RE-
BISCE, CCC, CCC. □ □

MICA PUBLICITATE

DE VANZARE. n) ferestre: circular diametru 30 c. m. Informații la Ad. la ziarului „Cultura Poporului” No. 11. Cluj.

BANCA ROMANEASCA
SOCIETATE ANONIMA

Capital Social 160,000.000 Lei.

Sediul Central: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:

Arad, Băiți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Grațea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

Face orice operațiuni de bancă.

BANCA NAȚIUNEI

SOCIETATE ANONIMA

CAPITAL SI REZERVE LEI 175.000.000

BUCUREȘTI

CALEA VICTORIEI 98 (Piata Palatului Regal)

BĂNCI AFILIATE: LONDRA, PARIS, MILANO, VIENA, BRUXELLES (Coba-Slovenia etc.)

cum și în principalele orașe din țară.

Execută orice operațiuni de Bancă în general. — Scop. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, acțiuni și mărfuri. — Efectuează plăți și încasări. Emite cecuri și scrisori de credit în țară și în străinătate. — Primește depuneri spre fructificare. — Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

„Curierul Justiției Militare”

Publicație de Drept penal militar, doctrină juridică militară, autorizată de Marele Stat Major General al Armatei.

Apare la 1 și 15 a le fie cărei luni, sub conducerea tutulor Comisarilor Regali din țară și prin concursul Domnilor Magistrați și Avocați.

Publicațiunea este necesară tutulor Domnilor Ofițeri, tutulor Corpurilor de trupă, și posturilor de jandarmi, cuprinzând discuțiunea tutulor problemei justiției militare și toate indicațiunile și formularele necesare la întocmirea cererilor, plângerilor de dare în judecată și a mecanismului judecătoresc.

Tot atât de necesară Domnilor avocați.

Redacția și Administrația Cluj

Strada Dorobanților No. 11

Abonamentul anual lei 100 una sută lei jandarmii rurali pot plăti abonamentul în rate lunare.

„Biblioteca soldatului și a cetățeanului”

Publicație de cultură și educație militară și cetățenească, autorizată de Marele Stat Major al Armatei.

În al doilea an de existență, este singura publicație militară în acest gen și indispensabilă militarilor și cetățenilor militari.

Redacția și Administrația Cluj

Str. Dorobanților, 11

Abonament anual. Lei 30 trei zeci lei

BANCA CENTRALA

Pentru industrie și Comert s. p. a. Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8 (casele proprii).

Capital social Lei 50,000.000 deplin vărsat

Sectia de Bancă Sectia de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hajeg, Satu-Mare, Reprezentanți stabili în București, Kosice, Fraga și Viena.

ANUNCIURILE și RECLAMELE se primesc la Agentia „Soarele” Cluj, Strada Iuliu Maniu, 3